

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Quid Scotus, & alij cum ipso sentiant. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

facit, vel facere potest. Hoc enim esset comprehendere eius virtutem. Sed horum, quæ Deus facit, vel facere potest, tanto aliquis intellectus plura cognoscit, quanto perfectius Deum videt.

Ad primum ergo dicendum, quod Gregor. loquitur quantum ad sufficientiam obiecti, scilicet Dei, quod quantum in se est, sufficienter continet omnia, & demonstrat. Non tamen sequitur, quod unusquisque videns Deum omnia cognoscit: quia non perfecte comprehendit ipsum.

Ad secundum dicendum, quod videns speculum non est necessarium, quod omnia in speculo videat nisi speculum visu suo comprehendat.

Ad tertium dicendum, quod licet maius sit videre Deum, quam omnia alia tamen maius est videre sic Deum, quod omnia in eo cognoscantur, quam videre sic ipsum: quod non omnia, sed pauciora, vel plura cognoscantur in eo. Iam enim ostensum est, quod multitudo cognitorum in Deo, consequitur modum videndi ipsum, vel magis perfectum, vel minus perfectum.

Ad quartum dicendum, quod naturale desiderium rationalis creaturæ est ad sciendum omnia illa, quæ pertinent ad perfectionem intellectus, & hæc sunt species, & genera rerum, & rationes earum, quæ in Deo videbit quilibet videns essentiali diuinam. Cognoscere autem alia singularia, & cogitata, & facta eorum, non est de perfectione intellectus creaturæ: nec ad hoc eius naturale desiderium tendit: nec iterum cognoscere illa, quæ nondum sunt, sed fieri à Deo possunt. Si tamen solus Deus videretur, qui est fons, & principium totius esse, & veritatis, ita repleteret naturale desiderium sciendi, quod nihil aliud quæreretur: & beatus esset, unde dicit August. 5. confes. Infelix homo qui scit omnia illa, scilicet creaturas: te autem nescit. Beatus autem qui te scit, & etiam si illa nesciat. Qui vero te, & illa novit, non propter illa beator est, sed propter te solum beatus.

Conclusio est, Beati non omnia possibilia cognoscant in essentia diuina, vident tamen aliqua, & quisque eo plura, quo perfectius essentiam Dei videt. Communis opinio fert, ad comprehensionis naturam, necessarium esse, videntem nihil latere eius, quod sua visione comprehendit, ut disputat. 52. videbimus. Eorum vero, quæ completi debet comprehensionis, & ad rem comprehensionem pertinent, quædam sunt ipsi intrinseci, & in ea formaliter, ut propria prædicata, quædam autem sunt extrinseci, ut effectus, & hoc pacto creaturæ possibiles ad Deum referuntur: operæ pretium igitur erit, ex

tequam de comprehensione in disputatione 52 differamus, examinare, an beatus præter ea, quæ in Deo sunt formaliter possit omnes illius effectus cognoscere, & quia de hoc disputat S. Thomas artic. 8. ideo placuit hos duos articulos simul explicare, & disputationes nostras sequenti ordine disponere.

DISPUT. XLVIII.

An videns Deum sicuti est, quæ sunt in ipso formaliter, necessario videat.

Quid Scotus, & alij cum ipso sentiant, cap. 1.

Communis, & verior sententia, cap. 2.

Explicatur locus Ioan. 14. Qui videt me, videt & Patrem meum, cap. 3.

Respondetur argumentis Scoti, cap. 4.

CAPUT I.

Quid Scotus, & alij cum ipso sentiant.

IN hac disputatione differendum est de attributis, & personis, an secundum omnem sui perfectionem, à Beatis necessario videantur cum essentia: in qua varie sunt Scholasticorum opiniones. Prima sit Scoti in 1. d. 1. q. 2. qui duo asserit, vnum in §. *Quantum ad tertium*, nempe, non posse creaturam propria sua virtute, & facultate videre essentialiam, quin videat personas: neque voluntatem creatam frui essentialiam, quin fruatur personis. De intellectu id probat, quia non est facultas libera, sed manifestato obiecto in ipsum fertur naturaliter, & necessario, ea ratione qua manifestum est: Deus autem ostendit seipsum in tribus personis: ergo non est in potestate intellectus in ipsum non ferri, prout est in tribus.

De voluntate vero ipsam probat, quoniam quamvis sit facultas libera, & in eius potestate sit fructio, & dilectio Dei etiam in patria, ut ipse quoque docuerat eadem dist. q. 4. §. *Negatiua ipsius articuli*, tamen ei liberum non est, hoc aut illo modo frui, sed posito obiecto, si illo vult frui, eo modo debet frui, & diligere, ut obijciatur: quare si in tribus personis obijciatur, debet necessario ipsis personis frui, si in actum exire velit: nam licet in potestate alicuius sit operatio, qualis est actio peccati, ut illam faciat, & non faciat, ei tamen liberum non est, quin malitia sequatur eius operationem, si operetur. Hinc colligit, non solum de facto Deum videri in tribus personis, sed etiam non posse sine miraculo, alio modo videri: miraculum vero esset, si Deus ostenderet suam essentiam, non demonstrando personas.

Alterum docet Scotus in illa questione 2. §. *Posterior* *Quantum ad ipsum articulum*, videlicet posse à Deo fieri absoluta sua potentia, & præter communem cursum, & legem, ut sola videatur essentia, non visis personis, & una videatur sine alia: fore nihilominus perfectissimam beatitudinem. Hac autem sola visione fieri posse aliquem beatum, probat Scotus, quia Pater æternus in priori originis antequam intelligatur habere filium, sua ipsius essentia intelligitur beatus, nondum intellectis personis, ergo homo videns solam essentialiam sine personis, eodem modo esset perfecte beatus: posse autem essentiam diuinam videri, non visis personis, ex ipsius doctrina probare possumus: nam cum essentia à personis distinguitur, ex na-

Scotus.

Prior pars opinionis.

2

3

Primum ar.

ex na-

ex natura rei, vt ex sententia ipsius refertur, remus infra disput. 120. sic, vt essentia sine tribus personis, vel sine qualibet illarum videri queat, id quod hanc etiam ratione confirmatur, & explicatur magis Sicut essentia communicatur Filio non communicata paternitate, & filio terminatur naturam humanam in Christo, non poterit videri essentia non visa persona, vel etiam contra: ita vt vna terminet claram visionem, alia non terminante? Et quamvis Scotus in ea questione 2. §. *Ista questio*, solum proponat examinandam quaestionem de essentia, & personis, non tamen de essentia, & attributis, quia (inquit) nondum ostensum est, quomodo inter se, & ab essentia distinguantur; ex eius tamen doctrina idem omnino sequitur, videlicet posse videri essentiam sine attributis, & vnum attributum sine alio, quia in 1. d. 8. q. 4. affirmat distinguere ex natura rei ab essentia, & inter se.

Male quibusdam interpretatur opinio Scoti. Capreolus. Ferrar. Guadianus.

In hac sententiam quatenus loquitur de visione vnius attributi sine alio, referuntur Capreol. in 1. d. 27. q. 2. art. 3. ad 8. Duran. contra primam conclus. Ferrar. in 1. contra gent. cap. 5. §. *Quinta est*, imo & Caiet. in hanc p. q. 27. art. 1. ad dubium tertium, qui meo iudicio nihil tale docent. Afferit ergo Capreolus, Beatum vnicum formare verbum essentiae diuinae, & personarum, & omnium attributorum, plura tamen verba habitualiter de attributis, & de creaturis in Deo visis: vnde aliquando plura, aliquando pauciora ab eo exprimi. Hanc opinionem refert Ferrar. in 1. d. 8. q. 4. nec tamen eam probat, aut vllam de hac re sententiam fert: ex hoc tamen non affirmat Capreolus, posse vnum attributum sine essentia, aut hanc sine personis videri: sed loquitur, aut de verbis expressis cogitatione non intuitiva ipsius Dei, qualem in via de ipso habemus; aut si de intuitiva loquitur, intelligit plura illa verba formari, ad distinguendum secundum rationem vnum attributum ab alio, ita tamen, vt sine verbo, quo tota essentia diuina cum attributis videtur, haec verba distincte formari non possint.

Caietanus vero solum docet, Beatum non posse verbum exprimere adequatum cognitioni, quam de Deo habet, eo quod plura cognoscit, quam verbo suae mentis de ipso dicere possit, vt inde probet, videntes Deum sicuti est, nullum illius verbum exprimere visionem suam, tantum abesse, vt aut sententiam Capreoli sequatur, aut Scoti faueat.

In eam quoque sententiam de attributis, allegari solet Richardus in 3. dist. 14. art. 1. quest. 4. ad ult. & Bonaventura art. 1. quest. 2. quod afferant, Beatos aliquid scire de profunditate ipsius Dei. Sed nihil tale affirmant: solum enim docent, Deum non cognosci à Beatis omni modo quo postulat cognoscere, id quod ex parte modi cognoscendi, non ex parte rei cognoscitur intelligunt. Ei tamen sententiae fauere videtur Ferrar. in 3. contra gent. cap. 56. §. *Pro solutione*, circa finem illius, qui afferit infinitatem Dei à Beatis videri secundum omnem intensiōis gradum, *Quantum ad quia est*, (inquit ille) non distincte distinguendo in ipso omnem gradum essendi, & omnem habitudinem ad effectus, quos valet producere. Subiungit deinde Beatum non posse in Deo distinguere omnia, quae in eo distinguuntur, iuxta modum, quem ex Capreolo retulimus. An vero vnum sine alio in Deo videri possit, sicut Scotus contendit, ex ijs quae in Deo dicimus esse formaliter: ita vt vnum appareat, &

aliud lateat, non definit: & haec satis de opinione Scoti, & de ijs, qui eam sequuntur.

CAP. II.

Communis, & verior sententia.

Opposita sententia, quae in Scholis quidem communis est, mihi non solum probatur, verum etiam, ex summo, euidenti ratione eam demonstrat: est autem opinio, visione clara ita videri omnia, quae sunt in Deo formaliter, vt vnum sine alio Beatus non valeat inuenire, nec essentiam sine personis aut contra: nec vnam personam sine alia: nec essentiam sine attributis, aut contra, nec vnum attributum sine alio, sic tradunt Henricus quodlib. 1. §. q. 1. Caiet. 2. §. 2. art. 3. dominicus Scotus in 4. d. 49. q. 3. art. 3. conclus. 2. in explicatione illius, & recentiores Thomistae communiter. Ceterum Scotus in ea conclusione affirmat, essentiam diuinam sine personis, non posse videri notitia apprehensiva (quam intuitivam vocat) bene tamen notitia indicativa; explicat autem hoc modo, vt notitia illa indicativa non sit ipsa visio, sed cognitio quaedam, quam Beatus habet simul cum visione clara de ipso Deo, sicut habet in via: nam de clara visione, siue illa sumatur vt apprehensio, siue vt iudicium quoddam de Deo, eodem modo dicendum esse putat; nempe, essentiam sine personis, vel contra, videri non posse: & hoc mea quidem sententia fieri quisque debet, nam eadem visio Dei habet rationem quidem simplicis apprehensionis, & iudicii simul.

Hac opinio vnica solariatione, eaque, meo iudicio, euidenti monstratur, supposito quodam principio, quod non minus euidenter, tum ex principiis fidei, tum ex naturali philosophia probabimus infra disp. 120. illud vero est, in Deo propter eius summam simplicitatem idem omnino esse essentiam cum personis, & cum attributis, & ipsa etiam attributa inter se, ita vt ex natura rei, nulla nec minima sit diuersitas, vel distinctio, quare ex natura rei, nec sunt in Deo plures perfectiones, quas attributa nominamus, nec idem attributum latitudinem aliquam habet intensiōis, sed omnia haec, quae à nobis in via ob defectum cognitionis distinguuntur, in Deo sunt instar puncti omnino indiuisi, quod ea disputatione probabitur. Hoc supposito nostram sententiam in praesenti quaestione sic probabo: visio, qua Beati Deum intuentur, ita est ipsius Dei, sicuti est, vt ipse non aliter appareat in mente Beati, quam sit in se ipso, sed in se ipso est omnino simplex, nec aliquid in eo distinguitur ab alio praeter tres personas, quae inuicem realiter distinctae sunt: ergo necesse est, vt caetera quae à nobis hic, vt plura nominantur, ibi omnino indiuisa appareant. Quod si intellectus Beati visione ipsa vnum videret sine alio, certe intra sinum illius, non representaretur clare id, quod in Deo est, sed longe diuerso modo: qui enim distinguit, non concipit rem proprio, quidditativo, & intuitivo conceptu, vt in disp. 13. probabitur.

Quare quod dicebant Ferrar. & Capreolus, Beatum praeter visionem claram Dei, qua omnia simul videt, posse formare de Deo plures conceptus veluti partiales, & inadeguatos, vt ea, quae simul vnica videri visione, distinguat, absurdum etiam videtur: nisi dicant conceptus illos, veluti partiales esse, quales viator habet de Deo per alias

Intuenti ali- que forma- le Deo: neces- sario app- rehenditur om- nia.

Henricus. Scotus.

Omnia Deo ex natura rei sunt idem cum essentia.

Vera sententia non dicitur.

Ferrar. Capreolus. Non possunt Beati formare in intuitu Dei ad ipsos inadeguatos.